

DK - DIALOG

Slouží pro provozní účely Demokratického klubu. Určeno jeho členům.

Adresa: Demokratický klub, pošt.příhrádka 663, 111 21 Praha 1

Stanovisko Demokratického klubu č.10 (1993)

P r o h l á š e n í

Demokratického klubu ke státnímu svátku 28. října a k využívání prostor spjatých s historickými tradicemi

Prezident republiky i politická reprezentace tohoto státu se již mnohokrát přihlásili k demokratickým tradicím první republiky. Hlásí se k nim i Demokratický klub. Neodmyslitelně k tomu náleží i připomínání významných výročí, v první řadě výročí vzniku samostatného Československa.

Žádáme, aby 28. říjen byl nadále zařazen mezi státní svátky.

S důstojným připomenutím státního svátku souvisí ochrana prostor využívaných k oslavám. Pokládáme za nepřijatelné, aby bylo Václavské náměstí, Staroměstské náměstí a nádvoří Pražského hradu propůjčováno ke shromážděním svolávaným kteroukoliv politickou stranou, zájmovým sdružením či dokonce jednotlivci ve dnech, kdy by si toto výročí měl připomenout celý národ.

Žádáme, aby tyto prostory byly ve dnech státních svátků otevřeny všem občanům.

Jsme svědky toho, jak se plocha Staroměstského náměstí postupně změnila v tržiště, a to i v okolí pomníku Mistra Jana Husa a v okolí Staroměstské radnice. Přes všeobecnou kritiku tohoto stavu a přísliby pražských primátorů nedošlo k nápravě.

Žádáme, aby celá plocha náměstí, včetně stanoviště koňských potahů, stánků atd., byla opět uvolněna a navrácena do důstojného stavu, který odpovídá historickému významu těchto míst, a to nejen ve dnech výročí, ale celoročně.

V Praze dne 14.10.1993

(Stanovisko bylo zasláno Parlamentu České republiky, Magistrátu hlavního města Prahy a dennímu tisku. Bylo uveřejněno v Českém dialogu č. 22/1993).

Vzhledem k velikosti a znovu narostlé váze našeho souseda v Evropě to nebudeme mít snadné, ale na dobrých sousedských vztazích musí záležet jak nám, tak jemu. Mám za to, že budoucí celoevropská integrace, která by ovšem neměla znamenat popření národního povědomí a národních, především kulturních specifik, by nám v tom mohla být nápomocná.

S ohledem na někdy protichůdná či nejasná prohlášení a informace nelze dobře odhadnout, jakou vážnost současná německá vláda a široká veřejnost nárokům sudetoněmeckých landsmanšaftů skutečně přikládá. V dané chvíli, kdy se chceme zařadit do různých evropských struktur, kde již sjednocené Německo má své pevné pozice, však jeho postoj pro nás může znamenat jisté komplikace. Proto bude velmi záležet na vnitropolitické stabilitě našeho státu a na schopnostech, obratnosti a konsekventnosti naší zahraniční politiky, jak tyto otázky a naše stanoviska k nim dokáže na mezinárodním fóru prezentovat a obhájit.

Josef Janoušek

Ještě k emigrantům a exulantům

Všechny dosavadní publikované údaje o emigračních vlnách byly silně podhodnocené; teprve odtajnění dat o tzv. nedovolené emigraci poskytlo možnost trochu je korigovat. Ani tato čísla nedávají vyčerpávající přehled, i když přinášejí pro některá léta jemnější rozlišení údajů o věkové a sociální struktuře i teritoriálním rozložení emigrace. Teprve porovnání s ročními bilancemi a dalšími materiály Státního statistického úřadu snad přinese spolehlivější rozbor, který bude otištěn v revui Demografie v příštím roce. Pokládám odhad kolem 300.000 osob v rozmezí let 1945-1989 za dost reálný.

Podle statistik MV se v letech 1952-1989 vystěhovalo z Československa legálně 118.485 osob, počet "nedovolené" emigrace dosáhl od roku 1945 do roku 1989 celkové sumy 183.966 osob. Z této cifry výrazně vystupují dva nejsilnější exody: 1948-1951 s počtem 25.350 osob a 1968-1969 s počtem 70.130 lidí. České země byly postiženy nepoměrně víc než Slovensko (řádově desetitisíce ročně, zatímco na Slovensku jen tisíce, s největším podílem Západoslovenského kraje). Mezi kraji v Čechách vede Středočeský, nejmenší podíl má ve všech letech, pro která jsou podrobnější údaje, kraj Jihočeský. Věkové složení jednoznačně prokazuje nejvyšší zastoupení v produktivním věku od 19 do 40 let. Nevýdělečně činní tvoří nepatrné procento ve složení podle profese. I když zejména třídění podle sociálního složení je velmi hrubé, přesto je zjevné, že počet lidí ze "středně odborných profesí" a osob zařazených do kolonky "intelligence" převyšuje údaj o "dělnických profesích" a na celkovém počtu se podílí více než 40 procenty.

Každý masivní odliv obyvatelstva představuje pro mateřskou zemi ztrátu: pozbývá nejen pracovní síly, ale i nezanedbatelný intelektuální potenciál. Odchází mnoho lidí nekonformních, aktivních, ochotných riskovat nepohodlí a obtíže. Každý začátek v cizím prostředí je obtížný, a i kdyby nebyl, poznamená výrazně lidský život. Hlavní emigrační proud s sebou strhává i pár jinak motivovaných lidí, mezi nimiž mohou být i dobrodruzi a pochybné existence, řešící touto cestou své osobní problémy. To však nic nemění na základním faktu, jímž je výrazné ochuzení země původu

Několik poznámek k tzv. sudetské otázce

Vzhledem k námitce, kterou ing. Lumír Tuček vyslovil k použití slova "takzvaná" v názvu článku dr. Jana Bouzka na toto téma, považuji za svou povinnost upřesnit, že inkriminované slovo jsem při redigování 6. čísla Dk-Dialogu do titulku tohoto článku doplnil já sám.

Měl jsem k tomu důvod, který vysvětlím.

Možná to někomu bude připadat, jako bych slyšel "růst trávu", ale mně se dnes již dost vžitě označování našeho současného problému s p. Neubauerem a sudetoněmeckými landsmanshafty jako "sudetská otázka" zdá nejen nepřesné, ale i nešťastné a do jisté míry nebezpečné.

Půjde-li v nějaké debatě či sporu o Prahu, bude to nazváno pražská otázka, půjde-li o Čechy (ať již jako o zemi, nebo o národ) - česká otázka. Pojem sudetská otázka tedy stejně tak naznačuje, jako by šlo o Sudety. Ale cožpak jde či má jít opravdu o Sudety? Jsem přesvědčen, že z naší strany ne. Snad se u nás nenajde nikdo, kdo by nevěděl nebo chtěl relativizovat, že pohraniční území nazývané Sudety je nepochybnou historickou součástí českého státu. Na straně bývalých sudetských Němců to však již bylo zpochybněno a vedle požadavků "práva na vlast", vrácení majetku atd. se ozvaly i hlasy volající nejen po možnosti hromadného návratu, ale i po jakési autonomii tohoto "starého německého území" apod.

Myslím si proto, že není dobré ani v terminologii těmto hlasům nahrávat a že výraz "sudetská otázka" by měl být jako zástupný používán nejvýš s oním doplňujícím slůvkem "takzvaná". Ve skutečnosti jde o otázku Němců vysídlených po 2. světové válce z Československa (příčemž nešlo jen o Němce ze Sudet), a to vysídlených nejen proto, že stát, ve kterém žili, pomáhali Hitlerovi a Henleinovi rozbít a podíleli se na pronásledování a předchozím vyhnání českých obyvatel, ale také proto, aby to v budoucnu nemohli udělat znovu.

Jinou věcí je, že k rozbití Československa nakonec v jiných podmínkách a z jiných důvodů přece jen došlo, což naší pozici v této záležitosti poněkud oslabuje. (Nasnadě jsou totiž argumenty, že odtržení Slovenska a důvody, jimiž bylo ze strany "zviditelňujících se" slovenských politiků provázeno, jsou jen potvrzením oprávněnosti někdejších německých výhrad vůči československému státu a speciálně vůči Čechům atd. atd. Obdobné nebezpečí ostatně představuje i dnešní úsilí tzv. moravistů vyvolat v život zvláštní moravský národ.) Domnívám se proto, že je třeba historické jádro českého státu, jak bylo dějinami vytvořeno, důsledně hájit v jeho celistvosti a nepřipustit z naší strany ani nejmenší zpochybnění. Stejně tak je třeba odmítat i občas vyslovované nehistorické paralely, jako by odsun Němců po r. 1945 - aniž bychom chtěli obhajovat excesy tzv. divokého odsunu - bylo možno srovnávat s dnešními etnickými čistkami na území bývalé Jugoslávie. Nehistorické a nepřijatelné je i odvolávat se v této souvislosti na později přijaté a dnes v mnoha zemích uznávané (i když zdaleka ne dodržované) mezinárodní dokumenty o lidských právech a pomíjet přitom historický vývoj a skutečné příčiny jednotlivých jevů a událostí.

Naše geografická poloha znamená, že vedle Němců a s Němci musíme, stejně jako v minulosti, žít, a tedy i mluvit a jednat.

a nemilosrdný zásek do života mnoha jedinců, kteří jinou volbu neměli.

Na to, že nelze slévat emigrační proudy mechanicky, poukázal v Dk-Dialogu již Alex Wynnyczuk. Teoretickým rozbořem emigrace se zabýval před 62 lety L. Kawan na mezinárodním populačním kongresu v Římě. Už tenkrát, v roce 1931, rozlišil jasně, kdo je to emigrant z příčin převážně ekonomických a kdo je exulant. Nemusíme ostatně sahát k zahraniční literatuře, pojem exulant by mohl být, přinejmenším od dob Komenského, pro nás jasný. Zaráží, že se takového zjednodušení mohl dopustit vysoký státní úředník v odpovědném postavení. Rozruch kolem jeho výroků v interviu poskytnutém Československému týdeníku v New Yorku 29.7.1993 je oprávněný.

Je jistě chválehodné, že shledáváme krajany i v Kazachstánu a na Ukrajině, jsme ochotni pátrat po lidech, které kdysi dávno osud rozvál po světě. Jsou tu však lidé, kteří odešli před 20-40 lety, z nichž mnozí odtud prchali s holýma rukama před vyhlídkou na perzekuci a kriminál. Těmto našim moderním exulantům jsme ni jak neusnadnili návrat, a to ani nedokonalými, narychlo slepenými zákony o restitucích, ani zákonem o nabývání a pozbývání státního občanství. Má-li tedy někdo povinnost zlepšovat svůj "image", pak je to v první řadě země mateřská; nebo macešská? Bylo by špatné, kdyby platilo spíš to druhé označení.

Alena Šubrtová

Informace

Druhá podzimní setkání členů a hostů Dk se uskutečnilo 11. 11. t.r. na Právnické fakultě UK. Debata navazovala na téma říjnového setkání o státním svátku České republiky. Přítomní konstatovali, že část členů Dk se zúčastnila slavnostního položení věnce a květin k pomníku sv. Václava, jímž státní svátek uctil prezident republiky Václav Havel. S údivem však upozorňovali, že Václavské nám. nebylo vyzdobeno státními vlajkami, a to ani na domech veřejné správy. Během další debaty, která se týkala jiných státních a národních symbolů, se účastníci kriticky vyjadřovali např. k situaci na Staroměstském náměstí, které se změnilo v jakési tržiště s krámkami a bryčkami i na místě, kde stával hrob Neznamého vojína a kde se konala poprava účastníků protihabsburského odboje r. 1621. Byl podán návrh pozvat na některou z dalších schůzek mluvčího primátora hl. m. Prahy.

kv

Pozvánka

Dne 13. prosince od 9 do 13,30 se ve velkém sále Lékařského domu, Praha 2, Sokolská 31, koná 73. klinickopsychologický den na téma "Limity lidských práv a svobod". Po klinické části následuje přednáška doc. PhDr. a ThDr. Tomáše Halíka "Pravda a svoboda v encyklice Veritatis splendor". Rozpravu na téma "Limity občanských svobod v demokracii" bude moderovat Lída Rakušanová, redaktorka českého vysílání Radia Svobodná Evropa. Vyzýváme členy Dk k účasti.